

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

3. Малярчук Л. С. Забезпечення реального виконання рішення: реалізація та кореляція заходів. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці) / редкол.: О. В. Щербанюк та ін. Чернівці: 2023. 666 с. С.299–304.

4. Майданик Р. Пропорційність (співмірність) і право власності: доктрини і судова практика. *Право власності: європейський досвід та українські реалії*: зб. доповідей та матер. міжнарод. науково-практ. конфер. (Київ, 22–23 жовт. 2015 р.). Київ: Верховний суд України, 2015. С. 111–113.

Стефанчук М. М.,
докторка юридичних наук, професорка
професорка кафедри юстиції
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Серед визначальних дороговказів сучасного етапу реформування системи правосуддя в Україні, а відповідно і правотворчої діяльності задля цілей забезпечення релевантного унормування досягнень цього реформування, зокрема, варто зазначити експертні бачення європейських партнерів розвитку стосовно змісту майбутніх реформаційних кроків у цій сфері, що обумовлено необхідністю послідовного євроінтеграційного поступу та забезпечення повосенної відбудови Української держави.

Одним із документів, в якому такі експертні бачення віднайшли своє висвітлення, є Доповідь Європейської комісії щодо України у 2024 році в межах Пакету розширення ЄС [1], в якій, з-поміж іншого, виокремлено низку інституційних недоліків законодавства про прокуратуру (тут і далі виділено мною – М. Стефанчук), зокрема:

– потреба у підсиленні незалежності Ради прокурорів України (далі – РПУ) та Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (далі – КДКП), зокрема, від Офісу Генерального прокурора, шляхом визначення

автономних від Офісу Генерального прокурора ресурсів та розширення повноважень;

- потреба в удосконаленні інституту дисциплінарної відповідальності прокурорів шляхом перегляду складу КДКП з метою збільшення частки прокурорів та запровадження прозорої процедури відбору всіх членів КДКП, включаючи надійну перевірку на доброчесність, а також передача повноважень щодо розгляду скарг на рішення КДКП від Вищої ради правосуддя (далі – ВРП) до РПУ;

- потреба в удосконаленні системи відбору прокурорів на адміністративні посади, зокрема шляхом підвищення прозорості і забезпечення надійної перевірки доброчесності, професіоналізму та лідерських якостей;

- потреба у забезпеченні більшої транспарентності, об'єктивності та меритократичності процедури відбору та звільнення Генерального прокурора, а також меншої схильності до політизації;

- потреба у періодичному оцінюванні діяльності прокурорів на основі чітких, об'єктивних правил та критеріїв оцінювання за участі органів прокурорського врядування [1].

У цілому підтримуючі окреслені вище проблемні аспекти та перспективні напрями подальшого інституційного реформування прокуратури в Україні, вважаємо за доцільне зупинитись більш детально на деяких із них.

Примітно, що вектор реформаційного впливу, окресленого у цьому документі, здебільшого спрямований на органи адміністрування системи прокуратури, зокрема РПУ та КДКП. У цьому контексті привертає увагу той факт, що європейські експерти наділяють РПУ правовим статусом, відмінним від того, яким вона наділена у національному законодавстві. Так, у Доповіді Європейської комісії щодо України у 2023 році в межах Пакету розширення ЄС йдеться про повноваження Всеукраїнської конференції прокурорів, як найвищого органу прокурорського самоврядування, призначати деяких членів органів *прокурорського врядування* – РПУ та КДКП, а також затверджувати положення про них [2, с. 23]. Однак, Закон України «Про прокуратуру» взагалі не послуговується такою категорією як *«прокурорське врядування»*. Попри це, вказана правова категорія набуває усталеного вжитку у науковій юридичній літературі, а також використовується у документах європейських експертних інституцій, в яких, як вже було зазначено раніше, РПУ та КДКП подекуди іменуються органами прокурорського врядування [2]. Водночас в ін-

ших документах йдеться виключно про інституційне значення прокурорських рад саме як *ключових органів прокурорського самоврядування*, незалежно від того, сформовані вони виключно прокурорами або прокурори становлять більшість у складі, чи не становлять такої більшості [3], що також віднаходить підтримку у науковій юридичній літературі та експертному середовищі [4, с. 8].

У цьому контексті та з урахуванням вимог засади правової визначеності, виникає потреба у з'ясуванні питання про те, наскільки принципово є різниця між окресленими правовими категоріями («самоврядування» та «врядування») та чи коректним є їхнє застосування у синонімічному форматі, з огляду на окреслені вище експертні бачення.

Здійснюючи правовий аналіз згаданих вище документів європейських експертних інституцій, з певною вірогідністю, можна дійти висновків про синонімічне використання досліджуваних правових категорій. Водночас у національному законодавстві України правова категорія «врядування» для цілей визначення особливостей адміністрування системи прокуратури взагалі не застосовується, проте використовується для цілей системи адміністрування судової влади. Так, спільною ознакою органів, що втілюють собою національну модель Судової ради в Україні, є наділення їх правовим статусом органів *суддівського врядування*. Водночас запровадження цієї нової для системи правосуддя в Україні правової категорії на законодавчому рівні не було забезпечено окресленням її концептуального змісту у кореспондуючій дефініції та легітимної мети її запровадження загалом, що дало поштовх для її активної наукової розробки. Так, у науковій юридичній літературі пропонується позитивно сприймати запровадження в законодавстві про адміністрування судової влади такої нової правової категорії як «урядування» та розглядати її як елемент самобутності української державно-правової системи вже тому, що таким чином органи, на які покладено функції Судової ради в Україні, поіменував законодавець, «... надаючи їм у такий спосіб більш владне, управлінське забарвлення порівняно із поняттям самоврядування» [5, с. 81]. Безперечно, що за умов певної правової невизначеності, концептуальний підхід «самобутності української державно-правової системи» може бути застосовано для запровадження та позитивного сприйняття будь-яких правових категорій та формування будь-якої моделі адміністрування як системи судової влади, так і системи прокуратури. Проте, сучасні законодавчі вимоги до правотворчої діяльності, запроваджують, серед іншого, критерій «однозначності термінів»,

що вживаються у тексті нормативно-правового акта, що обумовлює потребу концептуальної розробки та закріплення на законодавчому рівні дефініції «суддівське врядування», а з урахуванням окресленої конституційними змінами щодо правосуддя тенденції наближення статусу прокурорів до статусу суддів – потребу концептуальної розробки та закріплення в законодавстві про органи адміністрування системи прокуратури дефініції «прокурорське врядування». Прагматичний сенс запровадження та концептуальної розробки цієї правової категорії, на наше бачення, полягає, серед іншого, у виокремленні критеріїв розмежування з правовим інститутом «самоврядування» в системі правосуддя, що є особливо актуальним для системи прокуратури з урахуванням окреслених у науковій юридичній літературі застерег щодо контроверсійності законодавчої регламентації правового статусу РПУ, зокрема стосовно включення до її складу, як органу прокурорського самоврядування, тих осіб, які в силу своєї професії, не належать до прокурорської спільноти, позаяк це суперечить закріпленому у ст. 65 Закону України «Про прокуратуру» визначенню поняття «прокурорське самоврядування» та не відповідає його загальній сутності [6, с. 175–176].

У цілому поділяючи такі застереги, вважаємо, що чинне законодавство України у сфері інституцій адміністрування системи прокуратури потребує або внесення релевантних змін стосовно визначення поняття «прокурорське самоврядування», або концептуального узгодження формування кадрового складу РПУ та її повноважень із законодавчо закріпленням визначенням поняття «прокурорське самоврядування», або наділення її іншим правовим статусом. Таким чином, пошук найбільш оптимального варіанту зміни моделі адміністрування системи прокуратури, з урахуванням окреслених євроінтеграційних тенденцій її розвитку, на наше бачення, може претендувати на визнання одним із перспективних векторів подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. Ukraine 2024 Report SWD (2024) 699 final. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf (дата звернення: 13.04.2025).
2. Ukraine 2023 Report SWD (2023) 699 final. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-11/SWD_2023_699%20Ukraine%20report.pdf (дата звернення: 13.04.2025).

3. CCPE Opinion No. 18 (2023) on Councils of Prosecutors as key bodies of prosecutorial self-governance. URL: <https://rm.coe.int/opinion-no-18-2023-final/1680ad1b36> (дата звернення: 13.04.2025).

4. Хавронюк М., Крапивін Є., Писаренко Д. Оцінка державної політики у сфері реформування прокуратури України протягом 2014–2023 років /за заг. ред. М. І. Хавронюка, 2023 р. 200 с.

5. Пушкар С. І. Роль Вищої ради правосуддя у забезпеченні незалежності судової влади: дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Одеса, 2023. 247 с.

6. Маслова О. В. Адміністративно-правове забезпечення гарантій незалежності прокурора в Україні: дис. ... д-ра філософії: 081. Запоріжжя, 2021. 222 с.

Туманянц А. Р.,
*к. ю. н., професорка,
доцентка кафедри кримінального процесу
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,*

ВПЛИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ

Ратифікація Україною 16.09.2014р. Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), детермінувала реформаційні процеси в нашій державі.

Одним із зобов'язань України, закріплених у Преамбулі до Угоди про асоціацію з ЄС, є поступова адаптація законодавства України до асquis ЄС відповідно до напрямів, визначених у цій Угоді, та ефективно її виконання [1, С. 109]. Це тривалий динамічний процес, який передбачає законодавчі, інституційні та організаційні зміни у сфері кримінальної юстиції та безпеки, та включає внесення змін до законодавства України для забезпечення його відповідності стандартам та директивам ЄС.

Дослідження впливу кримінального процесуального законодавства ЄС на національну систему кримінального правосуддя є вкрай необхід-

Остафійчук Л. А.	
ІНФОРМАЦІЙНІ БАЗИ ДАНИХ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ВЕРХОВНОГО СУДУ – ІННОВАЦІЙНЕ РІШЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....	92
Плахотнік О. В.	
ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДКРИТОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ СУДОЧИНСТВА	97
Подкопасьєв С. В.	
НА ШЛЯХУ ДО ІНСТИТУЦІЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	101
Пузікова В.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОЧИНСТВА З АКЦЕНТОМ НА НІМЕЦЬКУ СКЛАДОВУ	106
Саленко О.	
СТРОК ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВА НА ДОСТУП ДО СУДУ: АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЄСПЛ.....	108
Свида О. Г.	
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ В СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	113
Свояк Д. В., Бурлак М. В.	
БЕЗСТОРОННІСТЬ СУДУ У СПРАВАХ ЩОДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	117
Снідевич О. С.	
ОКРЕМІ ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТУ ЗАКОНУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ №9363	122
Стефанчук М. М.	
АДМІНІСТРУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	126
Туманянц А. Р.	
ВПЛИВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА НАЦІОНАЛЬНУ СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВСУДДЯ: ОКРЕМІ МІРКУВАННЯ.....	130